

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΡΓΟΥ

Ανάθεση μελέτης: ΔΗΜΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Πολεοδομική - Αρχιτεκτονική μελέτη: ΠΡΟΔΡΟΜΟΣ ΝΙΚΗΦΟΡΙΔΗΣ

ΜΠΕΡΝΑΡ ΚΟΥΟΜΟ, Atelier R. Castro-S. Denisssof

Ειδικοί Συνεργάτες: ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ ΤΑΡΑΝΗ, Ε. ΚΑΡΥΩΤΗ

Συνεργάτες: Η. ΔΟΒΑ, Ε. ΖΩΓΡΑΦΟΥ, Ν. ΚΑΡΑΚΩΣΤΑ, Ν. ΜΠΙΣΚΟΣ, Σ. ΝΙΚΟΛΑΚΑΚΗ, Δ. ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΥ, Γ. ΣΚΙΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

Σύμβουλος Ακουστικής (διαγωνισμός): Ν. ΜΠΑΡΚΑΣ

Στατική μελέτη: ΙΑΚΩΒΟΣ ΛΑΒΑΣΑΣ, ΜΑΡΙΑ ΣΤΕΦΑΝΟΥΡΗ

Συνεργάτες: ΠΑΝΤΕΛΗΣ ΖΕΡΒΑΣ, ΓΙΩΡΓΟΣ ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ, ΛΑΜΠΡΙΝΗ ΔΕΔΑ,

ΦΙΛΙΠΠΟΣ ΠΑΠΑΠΕΤΡΟΥ

Η/Μ μελέτη: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΜΠΟΖΗΣ, ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΚΙΚΙΔΗΣ & ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ Ε.Π.Ε, ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ ΚΑΜΠΙΤΣΗΣ

Συνεργάτες: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΑΛΟΦΩΛΙΑΣ, ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΗΛΙΑΔΗΣ, ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ ΦΟΥΚΗ, ΦΩΤΕΙΝΗ ΜΟΣΧΟΠΟΥΛΟΥ, ΚΟΡΝΗΛΙΑ ΝΤΕΝΗ, ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΣΑΒΒΟΠΟΥΛΟΣ

Φωτότεχνική μελέτη: ΥΛΩΡΙΚΗ Ε.Ε. - ΦΩΤΗΣ ΦΑΣΟΥΛΑΣ

Συνεργάτες: ΆΝΘΙΜΟΣ ΖΑΧΑΡΙΑΔΗΣ, ΧΡΗΣΤΟΣ ΚΑΡΑΧΡΗΣΤΟΣ

Γεωτεχνική μελέτη: ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΒΑΣΙΛΙΚΟΣ

Σύμβουλος: ΘΕΟΔΟΣΗΣ ΠΑΠΑΛΙΑΓΚΑΣ

Επίβλεψη μελέτης: ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΕΛΙΜΠΑΣΑΚΗΣ, ΜΑΡΙΑ ΖΟΥΡΝΑ, ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΜΠΛΕΤΣΑ, ΕΛΕΝΗ ΦΟΥΝΤΟΥΛΙΔΟΥ, ΣΕΒΑΣΤΗ ΛΑΦΤΣΙΔΟΥ, ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΑΤΙΡΤΖΟΓΛΟΥ, ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΣΩΤΗΡΙΑΔΗΣ

Επίβλεψη κατασκευής: ΜΙΧΑΗΛ ΛΙΓΔΑΣ, ΑΝΔΡΕΑΣ ΣΠΗΛΙΟΠΟΥΛΟΣ, ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΤΖΙΩΡΑΣ, ΝΙΚΟΣ ΜΟΥΡΟΥΖΙΔΗΣ, ΣΠΥΡΙΔΟΥΛΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑ

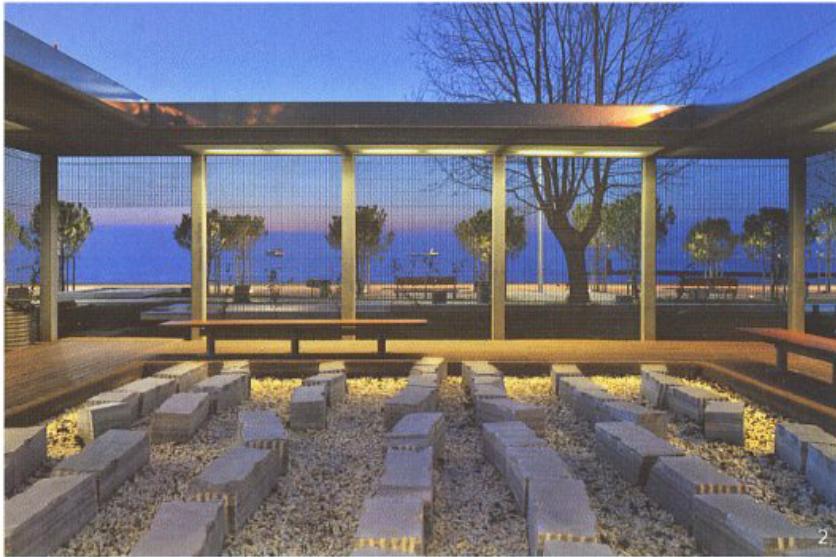
Υδάτινοι κήποι

Ανάπλαση της νέας παραλίας Θεσσαλονίκης

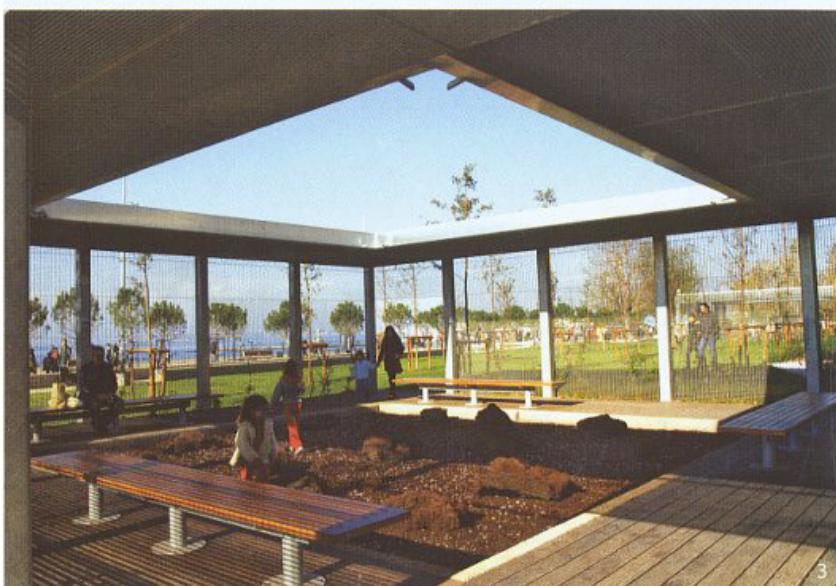
Καθώς ολοένα και μεγαλύτερος αριθμός ανθρώπων συσσωρεύεται στις μεγάλες πόλεις, το αστικό περιβάλλον, συνεχώς επεκτεινόμενο, γίνεται το ίδιο πολύτιμο και απαιτεί την ίδια ισορροπημένη διαχείριση όσο και το απειλούμενο φυσικό περιβάλλον του πλανήτη. Οι πόλεις παγκοσμίως αναζητούν βιώσιμες στρατηγικές ανάπλασης, αναζητούν την ισορροπία ανάμεσα στο φυσικό και το κτισμένο, αξιοποιώντας τα φυσικά τους πλεονεκτήματα (θαλάσσια μέτωπα, λίμνες ή ποτάμια, περιαστικά δάση και τοπία φυσικού κάλλους). Ο σχεδιασμός του δημόσιου χώρου των πόλεων, τα αστικά πιάρκα και τα μεγάλα κενά του αστικού ιστού, γίνονται τα ιδανικά τοπία για την αναζήτηση ισορροπημένων λύσεων που σέβονται εξους τον πολίτη και το περιβάλλον.

κείμενο | Πρόδρομος Νικηφορίδης,
Μπερνάρ Κουόμο

φωτογράφοσ | Γιώργης Γερόλυμπος
(1, 2, 7, 8, 9, 10)
Π. Νικηφορίδης,
Μπερνάρ Κουόμο
(3, 4, 5, 6, 11, 12, 13, 14)

2

3

4

πρόθεση του Δήμου Θεσσαλονίκης για την ανάπλαση της Νέας Παραλίας και η προκήρυξη του σχετικού διαγωνισμού, μας έδωσε την ευκαιρία να πειραματιστούμε πάνω σε αυτό τη λογική οργάνωσης του δημόσιου χώρου της πόλης.

Εκεί όπου ο αρχιτεκτονικός σχεδιασμός συναντά τις επιλογές της συγκρότησης ενός συνολικού μικρο - οικοσυστήματος, με τις αλληλεπιδράσεις του, την ποικιλότητα, την ετερογένεια αλλά και τη συνοχή του.

Ο σχεδιασμός, η επιλογή των υλικών, η επιλογή των φυτικών ειδών, ο φωτισμός, όλα οφείλουν να συμβάλουν όχι μόνο στην κατασκευή ενός δημόσιου χώρου υψηλής ποιότητας, αλλά κυρίως στην οργάνωση ενός χώρου, ο οποίος "εγγράφεται" ομαλά στο υπάρχον αστικό τοπίο και του οποίου η διαχείριση και συντήρηση να μην απαιτούν τη σπατάλη πολύτιμων πόρων.

Αναγνωρίζοντας την πολυπλοκότητα, που ενυπάρχει στο εγχείρημα του επανασχεδιασμού ενός αστικού χώρου με πολλαπλή σημασία για την πόλη, έγινε προσπάθεια να μελετηθεί η περιοχή σφαιρικά. Βασική επιθυμία ήταν η ολοκληρωμένη προσέγγιση του θέματος, με στόχο οι προτεινόμενοι χειρισμοί να παρουσιάζουν συνέπεια και συνοχή σε μία ενιαία αρχιτεκτονική πρόταση και ταυτόχρονα, να αποτελούν βιώσιμες λύσεις για τη διατήρηση της ταυτότητας του τοπίου, συμβάλλοντας στην αναγέννηση ενός οικοσυστήματος στο μεταίχμιο μεταξύ θάλασσας και πόλης.

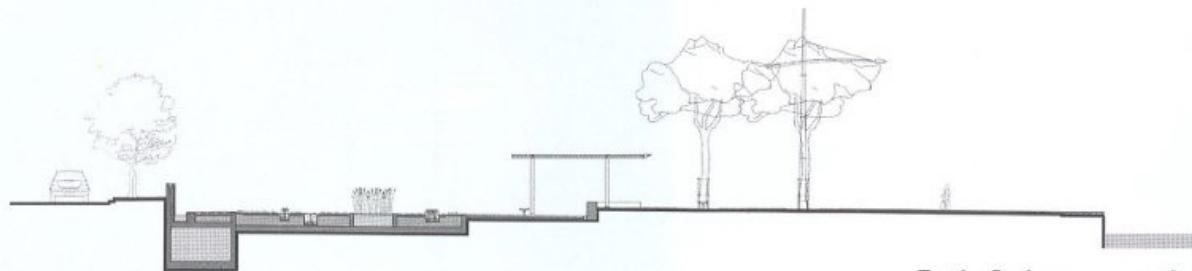
Η Νέα Παραλία της Θεσσαλονίκης είναι ένας γραμμικός τόπος με περιορισμένο σχετικά βάθος και μεγάλο μήκος, γεγονός που του προσδίδει ακριβώς τα χαρακτηριστικά του "μετώπου", του λεπτού φλοιού, που απλώνεται πάνω

στο δύσκολο και προκλητικό όριο μεταξύ στεριάς και θάλασσας, μεταξύ φυσικού και κατασκευασμένου τοπίου. Ο σχεδιασμός σε αυτό το όριο οφείλει να συνυπάρξει και να συνδιαλαγεί με το υδάτινο στοιχείο, δηλαδή τη φύση στην πιο ασταθή μορφή της. Ιδιαίτερα το θαλάσσιο φόντο στον κόλπο της Θεσσαλονίκης, αποτελεί το εκπληκτικό αυτό σκηνικό, όπου το εφήμερο και το μεταβλητό είναι τα κυρίαρχα στοιχεία, που δημιουργούν μια διαφορετική κάθε φορά ατμόσφαιρα. Η όποια επέμβαση σε αυτό το φόντο, παίρνει το χρώμα του, υπάρχει γιατί υπάρχει αυτό, δεν μπορεί να το ανταγωνιστεί παρά να συνυπάρξει και να κερδίσει λίγη από την ακούραστη αίγλη του.

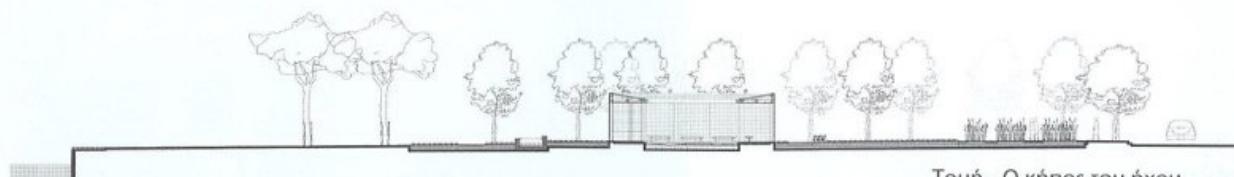
Για αυτούς τους λόγους, η βασική απόφαση της πρότασης ήταν να διατηρηθεί η χαρακτηριστική και αναγνωρίσιμη φυσιογνωμία του ενιαίου μετώπου προς τη θάλασσα, η συνέχεια και γραμμικότητα του τοπίου. Πιστεύοντας πως πρέπει να διαφυλαχθεί το γοπτευτικό στοιχείο της Νέας Παραλίας Θεσσαλονίκης, που είναι η ενιαία και ενδιαφέρουσα πορεία περιπάτου πλάι στον ανοικτό θαλάσσιο ορίζοντα, δεν επιχειρήθηκε καμιά προέκταση κατασκευών μέσα στη θάλασσα.

Γραμμική πορεία - Πράσινα δωμάτια και σημειακές επεμβάσεις
Η "ανάγνωση" της τοποθεσίας, η επιοήμανση των χαρακτηριστικών της στοιχείων και των παραμέτρων, που επιδρούν στην ταυτόπτη της, αποτελεί το ερμηνευτικό κλειδί για την κατανόησή της και τη σχεδιαστική υλοποίηση εφικτών προτάσεων. Για το μέτωπο της Νέας Παραλίας διακρίναμε δύο σημαντικά χαρακτηριστικά, τα οποία θα οριοθετούν τις βασικές επιλογές της πρότασης.

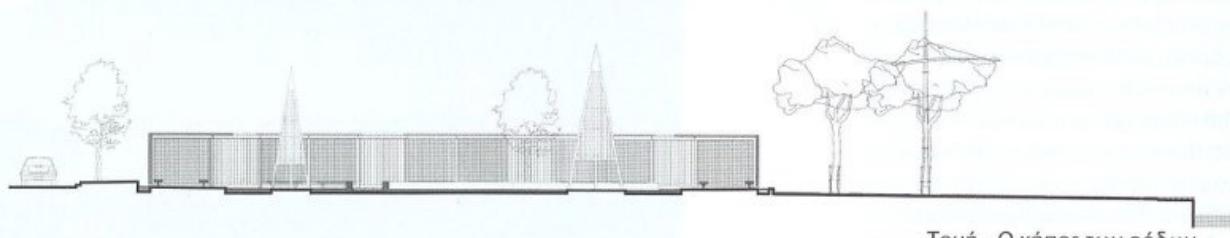

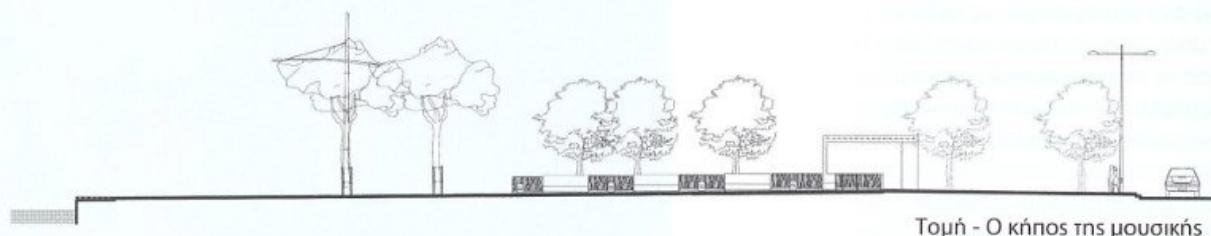
Τομή - Ο κήπος του νερού - δεξιαμενή

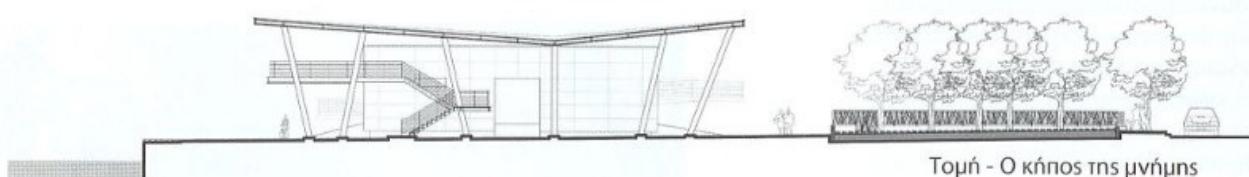
Τομή - Ο κήπος του ήχου

Τομή - Ο κήπος των ρόδων

Τομή - Ο κήπος της μουσικής

Τομή - Ο κήπος της μνήμης

• Η πορεία πάνω ακριβώς στο όριο μεταξύ στεριάς και θάλασσας, το πλακόστρωτο της παραλίας, με τα χαρακτηριστικά της γραμμικότητας, της συνέχειας, το ανοικτό και μη διακοπότυπο οπτικό πεδίο, την αίσθηση του απείρου λόγω της έντονης παρουσίας του νερού, τη γραμμή του ορίζοντα μέσα στη θάλασσα, που άλλοτε διαγράφεται έντονη και καθαρή και άλλοτε χάνεται εντελώς, ενοποιώντας με εντυπωσιακά αποτελέσματα τον ουρανό με τη θάλασσα.

• Οι χώροι πρασίνου, με διάσπαρτες χρήσεις αναψυχής και μικρών αθλοπαιδιών, που διαφοροποιούν αυτό το τμήμα από το κρηπιδώμα, προσφέροντας σκιασμό, μαλακά δάπεδα, οπτική απομόνωση, εναλλαγές χώρων.

Γραμμικότητα και συνέχεια - "Περιπατητές κυμάτων"

Το κρηπιδώμα

Η γραμμικότητα, το δυναμικό συνεχές, ο ανοικτός ορίζοντας, είναι τα σημαντικά πλεονεκτήματα της Νέας Παραλίας,

που εντείνονται και ενισχύονται με την διαμόρφωση του δαπέδου του κρηπιδώματος.

Το κρηπιδώμα της παραλίας είναι ιδανικός τόπος περιπάτου, χωρίς διακοπές, χωρίς οχλήσεις.

Ο "περιπατητής" είναι εκτεθειμένος στο φως, στην ανοικτή προοπτική, σε μια συνεχή πορεία πάνω στο γοητευτικό όριο μεταξύ των αντίθετων: η σταθερότητα του συμπαγούς κρηπιδώματος - η αστάθεια και διαύγεια του υγρού στοιχείου.

Το πλακόστρωτο της παραλίας, από το Λευκό Πύργο έως το Μέγαρο Μουσικής, αντιμετωπίζεται ενιαία και ιστόμια, χωρίς ιεραρχίσεις και αυξομειώσεις στο εύρος του. Προτείνεται ένα χιτό δάπεδο, σε όλο το μήκος του μετώπου και σε όλο το πλάτος του, όπου υπάρχει σκληρό δάπεδο. Το δάπεδο διαφοροποιείται μόνο σε δύο σημεία: α., για να σημάνει τη χάραξη ποδηλατοδρόμου, β., στο σημείο της απόληξης του κρηπιδώματος στο νερό, όπου με τη χρήση του ξύλινου

καταστρώματος από bangkirai επιχειρείται να τονιστεί το όριο ξηράς και θάλασσας.

Στην εσωτερική πλευρά του κρηπιδώματος, προσφέρεται η εναλλακτική δυνατότητα μιας σκιασμένης διαδρομής. Η διαδρομή αυτή με τα προτεινόμενα καθιστικά ανάμεσα στα δέντρα, είναι ιδιαίτερα χρήσιμη τους θερινούς μήνες κυρίως σε ανθρώπους μεγαλύτερης ηλικίας. Η αλέα λειτουργεί ως ενδιάμεσο όριο - φίλτρο μεταξύ των δύο διακριτών

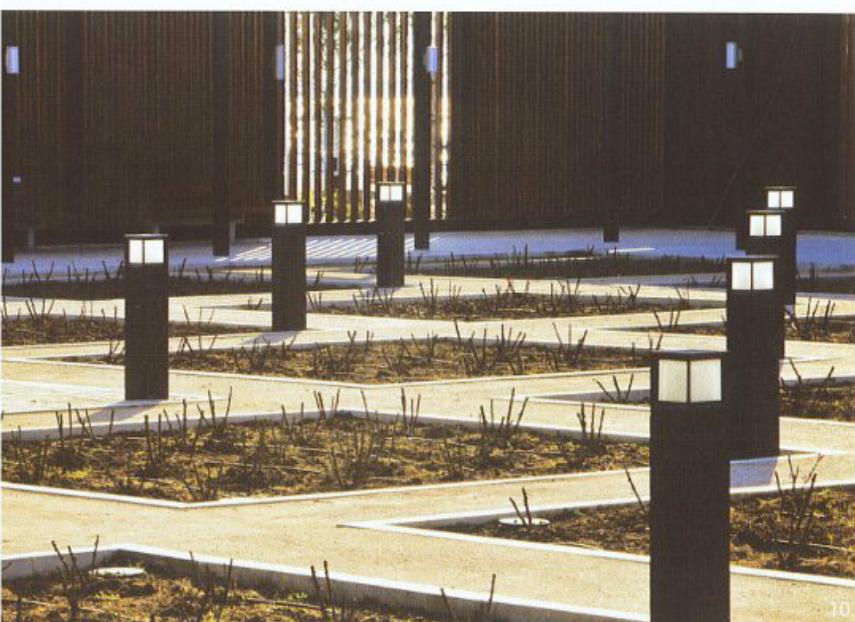
τμημάτων του παραλιακού μετώπου, του πλακόστρωτου και της πράσινης ζώνης. Δημιουργεί μια διαφοροποιημένη σε ποιότητες διαδρομή, οριοθετείται από τα δέντρα και διαμορφώνει μια ενιαία εικόνα στη θέα του μετώπου από τη θάλασσα.

Ο Κήπος του Ήχου

Ο Κήπος του Ήχου διαμορφώθηκε ως ένα δάσος με υψίκορμα δέντρα, φυτεμένα πάνω σε τετραγωνικό κάνναβο, σε μαλακό δάπεδο.

9

10

11

Το στοιχισμένο "δάσος" του Κήπου του Ήχου, με τα υψηλά δέντρα του, δεν αποκόπτει την οπτική επαφή με τη θάλασσα. Στο εσωτερικό του Κήπου κατασκευάσθηκαν δύο "πράσινα δωμάτια", που προσφέρουν στους περιπατητές μία ελεγχόμενη εσωστρέφεια.

Ο Κήπος των Ρόδων

Διαμορφωμένος ως ένα εκπαιδευτικό εργαστήριο γύρω από όλα τα θέματα του κόσμου των καλλωπιστικών φυτών, της βλάστησης, του κύκλου της ζωής, της προστασίας και συνετής διαχείρισης της φύσης, αποτελεί τον ιδανικό τόπο σχολικών επισκέψεων.

Κήπος με εσωστρέφεια και την περίκλειστη διαφάνεια της ξύλινης περιμετρικής κατασκευής.

Ο Κήπος της Μνήμης

Πράγματι η θάλασσα "παφλάζει ενάντια στους αυλότοιχους των εξοχικών κατοικιών και, σε μερικά μέρη, ίσα πάνω τους". Η παραπάνω περιγραφή του άγγλου στρατιωτικού Day, οι παλιές καρποστάλ και μερικοί παλιοί χάρτες, σκιαγραφούν την εικόνα, που, για ογδόντα περίπου χρόνια - από τα τέλη του 19ου αιώνα μέχρι τη δεκαετία του '60 είχε η ανατολική πλευρά της παραλίας. Σε προπολεμικούς χάρτες της περιοχής, αποτυπώνεται η θάλασσα να φτάνει μέχρι τον αυλότοιχο του κτιρίου Εθνικής Τράπεζας.

Στο σημείο αυτό της Νέας Παραλίας, προτείνουμε μια αναφορά στην ξεχασμένη αυτή εικόνα της πόλης, μια αναφορά στο παλιό όριο πόλης και θάλασσας, δημιουργώντας ένα άνοιγμα του παραλιακού μετώπου προς το κτίριο της Εθνικής Τράπεζας. Ο Κήπος της Μνήμης είναι ουσιαστικά ένας κενός χώρος, μια "ρωγμή" στο παρελθόν της πόλης.

Η σύνθεση του Κήπου ανακαλεί, σε ένα δεύτερο επίπεδο αναφοράς, τις λεπτές αποχρώσεις της μνήμης που δεν συντίθεται μόνο από εικόνες, αλλά είναι ένα πλέγμα ποικιλών αισθήσεων, ευωδιών, ήχων.

Τα παρτέρια του Κήπου της Μνήμης φυτεύονται με αρωματικά φυτά και βότανα.

Ο Κήπος του Νερού

Ο Κήπος του Νερού είναι ένας χώρος όπου το νερό είναι το κυρίαρχο στοιχείο που οργανώνει και συνθέτει τη συνολική του ατμόσφαιρα.

Μια ξύλινη πέργκολα κατασκευάζεται σε όλο το μήκος του κήπου έτσι ώστε να στεγάζει και τα δύο επίπεδα, δομιμούργωντας παράλληλα ένα χώρο που προσφέρεται για υπαίθριες εκθέσεις. Μια μεγάλη, επιμήκης επιφάνεια νερού κατασκευάστηκε στη μεριά του κήπου με το μεγαλύτερο εύρος και φυτεύθηκε με υδρόφιλα φυτά (νούφαρα, ιριδες, καλαμιές κλπ). Διαμορφώνεται επίσης ένας τοίχος - καταρράκτης, στον οποίο το νερό κυλάει και πέφτει με ένταση, ενισχύοντας έτσι και πχντικά την παρουσία του σε αυτό τον κήπο.

Ο Κήπος της Μουσικής

Στον τριγωνικό χώρο, που γειτνιάζει με το Μέγαρο Μουσικής, διαμορφώθηκε ο Κήπος της Μουσικής.

Ο Κήπος φυτεύθηκε με δέντρα σε κάνναβο, πάνω σε μαλακό δάπεδο, αφήνοντας ένα τριγωνικό "ξέφωτο".

Ο χώρος προσφέρεται για υπαίθριες, μικρές, μουσικές εκδηλώσεις.

Οι χαράξεις οριοθέτησαν του Κήπου της Μουσικής παίρνουν υπόψη τους τη στροφή του παραλιακού μετώπου στο σημείο αυτό και την άμεση επαφή του με τον αστικό ιστό, δίνοντας το έναυσμα νέων συνθετικών χαράξεων για το σχεδιασμό του περιβάλλοντος χώρου του Μεγάρου Μουσικής και τη συνέχεια του θαλάσσιου μετώπου. ■

Το έργο απέσπασε το 1ο βραβείο στην κατηγορία Έργα με εντολοδότη φορείς του Δημοσίου ή του ευρύτερου Δημοσίου Τομέα, στα Βραβεία Αρχιτεκτονικής 2008, του Ελληνικού Ινστιτούτου Αρχιτεκτονικής.

